

Motion till riksdagen 2012/13:N402

av Lise Nordin m.fl. (MP)

Höjd ambitionsnivå i utbyggnaden av förnybar energi

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna anser att Sveriges energisystem bör vara helt förnybart senast år 2030. I denna motion lämnar vi förslag som kan göra elsystemet helt förnybart och föreslår att Energimyndigheten ges i uppdrag att utreda frågan närmare. Vi föreslår att systemet med elcertifikat uppdateras utifrån den mycket snabba utbyggnaden av vindkraft som har skett de senaste åren. Målet för 2020 bör tidigareläggas till 2015, ett nytt mål bör införas för 2020 och slutligen bör ett långsiktigt mål för 2030 beslutas. Slutligen föreslår vi att Sverige antar ett tydligt effektiviseringsmål i linje med EU-kommissionens förslag.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett övergripande mål om att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem senast år 2030.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska utreda hur Sveriges elsystem år 2030 kan vara helt förnybart.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om planeringsramen för vindkraft år 2020 till ett utbyggnadsmål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tidigarelägga den till 2020 planerade utbyggnaden av förnybar el inom ramen för elcertifikatssystemet.

Fel! Okänt namn på

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka ambitionsnivån inom ramen för elcertifikatssystemet från befintliga plus 25 TWh (jämfört med 2002) till minst plus 30 TWh år 2020.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en ny ambitionsnivå för elcertifikatssystemet så att det år 2030 uppgår till minst plus 55 TWh jämfört med 2002.

Utveckla elcertifikatssystemet för ett helt förnybart elsystem

Den svenska miljörörelsen är enad. Världsnaturfonden WWF har med stöd av IVL Svenska Miljöinstitutet visat att Sverige kan ha ett helt förnybart elsystem senast år 2030¹. Greenpeace har med stöd av European Renewable Energy Council kommit fram till samma slutsats². Svenska Naturskyddsföreningen är av samma uppfattning³.

Det växande engagemanget för förnybar elproduktion finns inte bara i Sverige utan i hela Europa och världen. Det är både tekniskt och praktiskt möjligt att genomföra en omställning av hela elsystemet, och det kan ske betydligt snabbare i Sverige än i de flesta andra länder.

Sverige har utomordentliga möjligheter att ställa om till ett helt förnybart elsystem, vårt utgångsläge är unikt; vi har redan en hög andel förnybar elproduktion, vi har mycket bra naturgivna förutsättningar och vi är ett land med stor kompetens inom energiområdet.

Den tekniska utvecklingen gör den förnybara elproduktionen allt billigare och konkurrenskraftig. Energi från vind och biobränslen kan nu konkurrera med nya kolkraftverk och kärnreaktorer, och kostnaderna för solceller rasar snabbt. De stora möjligheterna att effektivisera och använda energin smartare börjar också få genomslag hos både allmänhet, företag och politiker.

Det övergripande målet bör vara att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem senast år 2030. Det betyder att kärnkraften då är utfasad och att den förnybara elproduktionen är minst lika stor som den svenska elanvändningen. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Denna motion fokuserar främst på elcertifikatssystemet och på vindkraft, som är den form av förnybar elproduktion som enligt prognoserna kommer att byggas ut snabbast. Elproduktion från solceller och andra förnybara källor behandlas i separata motioner och bedöms vara viktiga komplement till vindkraft och biokraft.

¹ Hållbar energi – 100 % förnybart på naturens villkor, september 2011.

² The advanced energy [r]evolution – A Sustainable Energy Outlook for Sweden, oktober 2011.

³ Dags att välja framtidens energisystem, 2012.

Energimyndigheten bör utreda

Miljöpartiet har tidigare föreslagit att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att utreda möjligheterna att ställa om hela det svenska energisystemet, inklusive elsystemet, till att bli helt förnybart. Detta har hög prioritet i energipolitiken och bör ske så snart som möjligt. En sådan utredning behöver ta ett helhetsgrepp och innefatta både möjligheterna till effektivisering och utbyggnad av förnybara energislag samt presentera scenarier för hur Sverige kan skapa ett sådant energisystem och vilka åtgärder som krävs för att nå dit.

Energimyndighetens utredning bör beskriva olika scenarier för ett helt förnybart elsystem till senast år 2030. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Utbyggnadsmål för vindkraften

Riksdagen har fastställt en planeringsram om 30 terawattimmar (TWh) vindkraft till 2020, vilket betyder att det inom samhällsplaneringen ska skapas förutsättningar för en sådan utbyggnad. Det finns mycket goda förutsättningar att uppfylla planeringsramen, som bör omvandlas till ett utbyggnadsmål.

Hittills har 170 av de drygt 200 kommuner som med stöd av Boverket planerat för vindkraftsutbyggnad slutredovisat sitt arbete. Inom de områden som dessa kommuner anser lämpliga för vindkraft kan det, enligt Boverkets sammanställning, produceras hela 108 TWh vindkraftsel. Det betyder att det finns mycket goda planeringsmässiga förutsättningar att år 2020 ha 30 TWh vindkraftsel.

Vindkraften beräknas under 2012 producera cirka 8 TWh el och enligt en sammanställning från branschorganisationen Svensk Vindenergi finns redan i dag alla tillstånd klara för omkring 2 300 vindkraftverk, som tillsammans skulle ge en årsproduktion på mer än 22 TWh. Det är precis vad som saknas för att nå 30 TWh år 2020. Vissa projekt kommer aldrig att byggas, men nya kommer att tillkomma.

Kostnaderna för vindkraftverk förväntas fortsätta att sjunka. Vindkraftverken blir allt effektivare. Med den teknik som användes för bara några år sedan skulle det krävas cirka 15 000 vindkraftverk för att producera 30 TWh el. Med modern teknik räcker det med ytterligare 2 500–3 500 nya verk, utöver dagens cirka 2 000. Det betyder att det i genomsnitt räcker med 9–12 nya vindkraftverk per kommun för att Sverige år 2020 ska producera 30 TWh vindkraft och låta vind-elen motsvara cirka en femtedel av den nuvarande elanvändningen. Och om vindkraften byggs till havs behövs det ännu färre verk. Planeringsramen om 30 TWh vindkraft år 2020 bör omvandlas till ett utbyggnadsmål. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Fel! Okänt namn

Tidigareläggning och ökad ambitionsnivå inom elcertifikatssystemet

Den snabba kostnadsreduktionen för vindkraft innebär att vindkraften på sikt kommer att stå på egna ben, utan behov av extra stöd. Enligt exempelvis Bloomberg New Energy Finance, som är en världsledande oberoende analytiker på förnybara energimarknader, kan de bästa nya vindkraftparkerna redan i dag, utan subventioner, konkurrera med kolkraft internationellt och 2016 beräknas detta gälla även för genomsnittliga vindkraftparker.

Med tanke på det relativt låga elpriset i Sverige kommer det dock att ta ett antal år innan det blir lönsamt att utan något extra stöd bygga ut den förnybara elproduktionen i Sverige.

Miljöpartiet de gröna vill förlänga certifikatssystemet för förnybar el till år 2030, eftersom det säkerställer en successiv infasning av ny förnybar el och ger långsiktiga spelregler. Att sätta ett mål för elcertifikaten 2030 innebär inte någon risk för onödiga subventioner, systemet reglerar sig självt. Ersättningen till producenterna av förnybar el minskar i takt med att kostnaderna för främst vindkraftsutbyggnaden sjunker. Så snart det är lönsamt att bygga ut vindkraften utan ersättning från elcertifikaten, så kommer priset på certifikaten att närma sig noll.

Sedan 2009 har vindkraftsproduktionen i Sverige ökat från 2,5 TWh till cirka 8 TWh i år. Denna utbyggnadstakt ska ställas mot att Energimyndigheten i sin senaste långsiktsprognois bedömer att det med nuvarande ambitionsnivå i elcertifikatssystemet endast kommer att byggas 11,3 TWh vindkraft fram till 2020. Det innebär att det bara skulle byggas drygt 3 TWh under certifikatssystemets sista åtta år, vilket kan jämföras med att produktionen under bara 2011 ökade med 2,6 TWh.

Det visar tydligt att ambitionsnivån i certifikatssystemet är alltför låg på både lång och kort sikt.

Svensk Vindenergis senaste prognos anger att vindkraftsproduktionen kan nå drygt 11 TWh redan år 2013 och 17,6 TWh år 2015. Denna prognos baseras på redan fattade investeringsbeslut samt på att hälften av tillståndsgivna projekt och en tiondel av projekten under miljöprövning genomförs. Om samma utbyggnadstakt antas mellan 2015 och 2020 som mellan 2010 och 2015 skulle produktionen uppgå till 30 TWh år 2020.

Detta förutsätter dock att projektörerna gör bedömningen att den samlade ersättningen för elcertifikat och elpris blir tillräckligt hög för att det ska vara lönsamt att bygga. Men den snabba utbyggnaden av förnybar el i kombination med lägre efterfrågan på el har lett till kraftigt fallande priser på elcertifikat. I september 2012 var spotpriset omkring 18 öre/kWh, vilket kan jämföras med omkring 25 öre för två år sedan och 35 öre för tre år sedan.

Vindkraften har under de senaste åren byggts ut mycket snabbare än vad som förväntades inom ramen för elcertifikatssystemet. Ambitionsnivån i certifikatssystemet (plus 25 TWh år 2020 jämfört med 2002) är alldeles för lågt satt, och under de kommande åren kommer det att ske en kraftig in-

Fel! Okänt namn på

bromsning av vindkraftsutbyggnaden, om inte den befintliga ambitionsnivån tidigareläggs och ambitionen till 2020 höjs väsentligt.

En tidigareläggning av utbyggnaden och en ökad ambitionsnivå i elcertifikatssystemet skulle höja priset på elcertifikat från dagens mycket låga nivåer, men den samlade elkostnaden för svenska konsumenter skulle minska. Enligt en rapport från Energimyndigheten, där bland annat konsekvenserna av att Sverige ensidigt ökar ambitionsnivån med ytterligare 15 TWh till år 2020 studeras, kommer den ökade elproduktionen ”att pressa ner priserna på el och totalt sett kommer genomsnittskostnaden för elkunden att vara lägre än i basfallet”. För den elintensiva industrin, som får ett lägre elpris men inte betalar för elcertifikat, blir vinsten stor.

Om man utökar den befintliga ambitionsnivån med 15 TWh till år 2020 kan man uppnå ramen/målet om 30 TWh vindkraft år 2020, förutsatt att all ny produktion utgörs av vindkraft som byggs i Sverige.

Om Sverige producerar mer el än vad EU:s förnybarhetsdirektiv föreskriver kan vi dessutom utnyttja de så kallade samarbetsmekanismerna, vilket ger ännu större vinster för svenska konsumenter. Om andra EU-länder betalar för att få tillgodoräkna sig den relativt billiga förnybara elproduktion som kan ske i Sverige, får svenska elkunder ett lägre elpris utan att behöva betala för den ökade utbyggnaden.

För att inte utbyggnaden av förnybar el ska avstanna bör den nuvarande ambitionsnivån i elcertifikatssystemet (+25 TWh år jämfört med 2002) tidigareläggas från 2020 till 2015. Ambitionsnivån för 2020 bör öka från nuvarande +25 TWh till minst +30 TWh och det bör införas en ny nivå om minst +55 TWh år 2030. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Stockholm den 5 oktober 2012

Lise Nordin (MP)

Helena Leander (MP)

Peter Rådberg (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Jan Lindholm (MP)

Mats Pertoft (MP)

Stina Bergström (MP)

Åsa Romson (MP)

Per Bolund (MP)

Jonas Eriksson (MP)